

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ (FUTURE SCENARIOS)

Σκοπός

Με την ανάπτυξη σεναρίων για το μέλλον των σχολείων, οι συμμετέχοντες προκαλούνται να προσδιορίσουν τον τρόπο που οι τάσεις στην κοινωνία και τα σχολεία επηρεάζουν τα σχολεία και τις ιδιότητες (ποιότητες) που οι εκπαιδευτικοί θα χρειαστεί να έχουν.

Ομάδα-στόχος

Η ομάδα στόχος για αυτό το εργαλείο μπορεί να ποικίλει. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί με εκπαιδευτικούς, εκπαιδευτές εκπαιδευτικών, φοιτητές, διευθυντές, αυτούς που χαράσσουν εκπαιδευτική πολιτική (και με μικτές ομάδες) τόσο σε επίπεδο ιδρύματος, όσο και σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο.

Η ομάδα μπορεί να αποτελείται το ελάχιστο από 8 και μέγιστο 24 άτομα.

Περιγραφή/Περίληψη

Ο στόχος αυτού του αναστοχαστικού εργαλείου είναι να υποκινηθεί η σε βάθος σκέψη σχετικά με τις μελλοντικές απαιτήσεις για τους εκπαιδευτικούς. Το εργαλείο προωθεί τη συνεργατική σκέψη και αναστοχασμό σχετικά με τις μελλοντικές εξελίξεις μέσα και έξω από τα σχολεία που θα επηρεάσουν το ρόλο και τις επαγγελματικές απαιτήσεις για τους εκπαιδευτικούς.

Το εργαλείο είναι δημιουργικό, συνεργατικό και υποκινεί την έξω από τα παραδοσιακά πρότυπα σκέψη.

Η μέθοδος σεναρίου αποτελείται από τις παρακάτω φάσεις:

1. **Ανάλυση:** η ανάλυση των σχετικών τάσεων και των εξελίξεων στην κοινωνία και τα σχολεία, που προσδιορίζουν τις κατευθυντήριες δυνάμεις και καθορίζουν τον αντίκτυπο και τη μη προβλεψιμότητα κάθε κατευθυντήριας δύναμης
2. **Ανάπτυξη:** Δύο κατευθυντήριες δυνάμεις (υψηλός αντίκτυπος, υψηλή μη προβλεψιμότητα) επιλέγονται και χρησιμοποιούνται ως άξονες σε ένα δισδιάστατο πρότυπο σενάριο. Η ομάδα διαιρείται σε τέσσερις υποομάδες, κάθε μια ομάδα είναι αρμόδια για την ανάπτυξη και περιγραφή της κοινωνίας, των σχολείων του ρόλου των εκπαιδευτικών και των επαγγελματικών τους ιδιοτήτων (ποιοτήτων) μέσα σε ένα συγκεκριμένο σενάριο.
3. **Αναστοχασμός:** τα σενάρια παρουσιάζονται και συζητούνται χρησιμοποιώντας ποικίλες ερωτήσεις:
 - Ποιο είναι το πλέον πιθανό μέλλον;

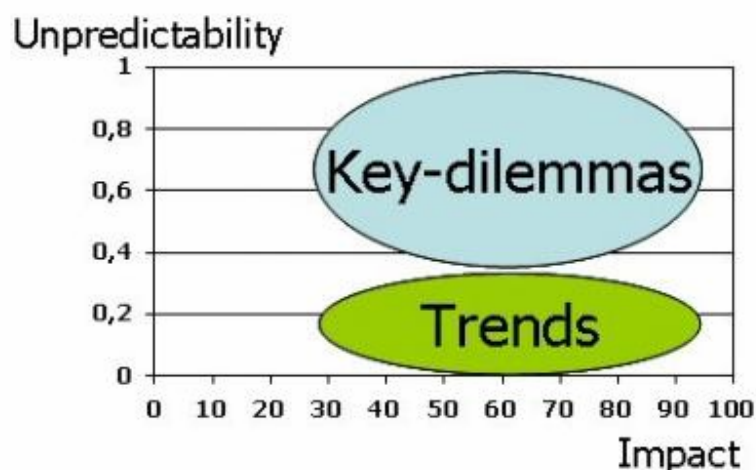
- Ποιο είναι το πιο επιθυμητό μέλλον σας;
- Ποιο είναι το χειρότερο μέλλον για την περίπτωση σας;
- Ποια χαρακτηριστικά χρειάζονται για κάθε σενάριο οι εκπαιδευτικοί; Ποιες ομοιότητες και διαφορές υπάρχουν στα σενάρια όσον αφορά τις ιδιότητες των εκπαιδευτικών;
- Ποιες είναι οι συνέπειες για τους εκπαιδευτικούς (προετοιμασμένος για ένα ή όλα τα σενάρια); Ποιες είναι οι συνέπειες για σας;

Μεθοδολογία:

Φάση 1: Ανάλυση

Σαν εναρκτήρια δραστηριότητα, οι συμμετέχοντες καλούνται να ανοίξουν τα νοητικά τους πρότυπα με τη μεταφορά τους στο μέλλον, κάνοντας ένα άλμα στο χρόνο. Καλούνται να περιγράψουν μια ημέρα από τη ζωή τους στο μέλλον (π.χ. 20 Μαρτίου 2020). (Μερικοί) από τους συμμετέχοντες μπορούν επίσης να ρωτηθούν αν έχουν κάποιες ερωτήσεις για το μέλλον (και αυτές μπορεί να απαντηθούν είτε από ένα μαντείο είτε από ένα προφήτη).

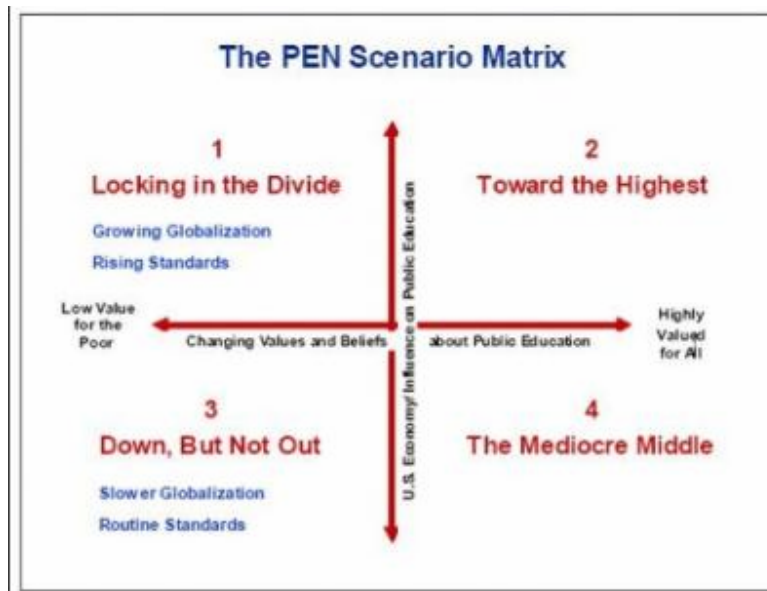
Μετά από την παρουσίαση αυτής της ημέρας της ζωής τους και των μελλοντικών ερωτήσεών τους, προσδιορίζονται και συζητούνται τα βασικά στοιχεία, προσπαθώντας να εντοπίσουν τις υποκείμενες τάσεις, τα διλήμματα και τις εξελίξεις. Είναι σημαντικό η προοπτική να κρατηθεί όσο το δυνατόν ευρύτερη. Επομένως, ο διευκολυντής μπορεί να επιβεβαιώσει ότι χρησιμοποιήθηκαν όσο το δυνατόν περισσότερες διαφορετικές προοπτικές (καλύπτοντας τις εξελίξεις στην κοινωνία, την οικονομία, την τεχνολογία, την πολιτική, κ.λπ.). Στη συζήτηση ο αριθμός των τάσεων και τα διλήμματα πρέπει να μειωθούν σε ένα μέγιστο 15 κατευθυντήριων δυνάμεων. Αυτές οι κατευθυντήριες δυνάμεις χαρτογραφούνται σε ένα διάγραμμα όσον αφορά τις επιδράσεις τους στο κεντρικό ζήτημα και στη μη προβλεψιμότητά τους.

Φάση 2: Ανάπτυξη

Από τις κατευθυντήριες δυνάμεις με τον υψηλότερο αντίκτυπο και τη μη προβλεψιμότητα, δύο (ανεξάρτητες) κατευθυντήριες δυνάμεις επιλέγονται για να χρησιμοποιηθούν ως άξονες του πλαισίου ανάπτυξης του σεναρίου.

From: Gerald Harris (2006): The future of public primary school education in the United States. (GBN Network)

Η ομάδα διαιρείται σε τέσσερις υποομάδες. Κάθε ομάδα είναι αρμόδια για την ανάπτυξη ενός σεναρίου. Οι υποομάδες πρέπει να πραγματοποιήσουν τα σενάρια όχι μόνο σε κείμενο αλλά και στην πραγματική ζωή (μέσα από τα παιχνίδια ρόλου, τις εικόνες, κ.λπ.). Οι παρουσιάσεις των σεναρίων πρέπει να είναι πειστικές και θετικές ("αυτό είναι το καλύτερο σενάριο για το μέλλον που μπορείτε να σκεφτείτε, επειδή...")

Φάση 3: Αναστοχασμός

Τα σενάρια παρουσιάζονται από κάθε υποομάδα στις άλλες υποομάδες (ή ένα ευρύτερο ακροατήριο). (Εδώ μπορεί να χρειαστεί κάποιος πρόσθετος χρόνος μέσα από τη διοργάνωση μιας δοκιμαστικής παρουσίασης όπου κάθε υποομάδα λαμβάνει την ανατροφοδότηση για να βελτιώσει την παρουσίασή της).

Μετά από την παρουσίαση, ο αναστοχασμός ξεκινάει με την υποβολή των ερωτήσεων όπως:

- Ποιο είναι το πλέον πιθανό μέλλον;
- Ποιο είναι για σας το πιο επιθυμητό μέλλον;
- Ποιο είναι το χειρότερο μέλλον για την περίπτωση σας;

Στον επόμενο κύκλο οι μικτές υποομάδες μπορούν να διαμορφωθούν για να συζητήσουν τις συνέπειες των σεναρίων για το ρόλο και τις επαγγελματικές ιδιότητες που οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται στο μέλλον, για να συζητήσουν τις διαφορές με τους ρόλους και τις απαραίτητες ιδιότητες του σήμερα και τις συνέπειες από αυτό, για καθένα προσωπικά, για την ανάπτυξη των προσωπικών

τους σχεδίων, την εκπαιδευτική πολιτική όσον αφορά τα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης μέσα στο σχολείο, για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, ...

Παραλλαγές:

Όταν οι συμμετέχοντες πραγματοποιήσουν και τις τρεις φάσεις της διαδικασίας των σεναρίων θα χρειαστούν τουλάχιστον δύο ολόκληρες ημέρες (συγκεντρωμένα ή μέσω μιας πιο μεγάλης περιόδου). Εάν ολόκληρη η διαδικασία προγραμματιστεί για λιγότερο χρόνο, τότε η διαδικασία του αναστοχασμού της τρίτης φάσης θα χάσει σημαντικό μέρος των πλούσιων δυνατοτήτων της.

Όταν ο διαθέσιμος χρόνος για τη διαδικασία του σεναρίου είναι περιορισμένος τότε δυο εναλλακτικές παραλλαγές μπορούν να χρησιμοποιηθούν:

- 1 Οι συμμετέχοντες περνούν και από τις τρεις φάσεις (μάλλον χρονοβόρο: απαιτούνται το ελάχιστο δύο ημέρες πλήρεις, μπορεί να μοιραστεί σε μια πιο μεγάλη περίοδο)
- 2 Στους συμμετέχοντες δίνεται ένα σύνολο σεναρίων και εστιάζουν μόνο στη φάση 3 (½ έως 1 ολόκληρη ημέρα)

Και στις δυο παραλλαγές θα παραλειφθούν οι συζητήσεις για τις τάσεις, τις εξελίξεις και τα διλήμματα στην κοινωνία και την εκπαίδευση. Οι επιδράσεις από τη μέθοδο του σεναρίου σε όρους, εμπλουτισμού και αμοιβαίας κατανόησης των εξελίξεων στην κοινωνία και την εκπαίδευση, που επηρεάζουν τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς και επομένως η αυξανόμενη ωφέλεια όσον αφορά τα σενάρια είναι περιορισμένη.

Θεωρητικό υπόβαθρο & Υλικά:

Η μέθοδος σεναρίου προέρχεται από το επιχειρησιακό περιβάλλον ως εργαλείο για τις στρατηγικές ανάπτυξης και τη λήψης απόφασης. Εντούτοις, η μέθοδος έχει γίνει όλο και περισσότερο δημοφιλής ως εργαλείο για τον αναστοχασμό, την ανάπτυξη οράματος και το χτίσιμο ομάδας. Η μέθοδος σεναρίου έχει χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο αντανάκλασης και εκμάθησης στην εκπαίδευση σε ποικίλα πλαίσια. Η ανατροφοδότηση των συμμετεχόντων είναι πολύ θετική.

Η μέθοδος συνδυάζει μια πλούσια ποικιλία των δραστηριοτήτων: εργασία ομάδας, συζήτηση, ανάλυση, έρευνα, δημιουργική σκέψη, παρουσίαση, αναστοχασμός. Η συζήτηση μπορεί να φθάσει σε ένα βάθος και μια ευρύτητα που συζητείται σπάνια μέσα στις ομάδες των εκπαιδευτικών στα σχολεία. Η μέθοδος μπορεί να διευκρινίσει τις υποκείμενες αξίες και νοητικά πρότυπα των συμμετεχόντων.

Η μεθοδολογία περιγράφεται από μια ποικιλία πηγών:

- [Teacher guidelines for a in-service course on the use of scenarios in education](#)

- Δείτε αυτήν την ιστοσελίδα επίσης για μια ποικιλία εργασιών που αναφέρονται στη χρήση των μελλοντικών σεναρίων στην εκπαίδευση, και που δημοσιεύονται σε ένα θεματικό αφιέρωμα στο περιοδικό *European Journal of Teacher Education*, 26 (1)
- [The scenariomethod for education: facilitator's manual](#)
 - [Plotting Your Scenarios; An Introduction to the Art and Process of Scenario Planning](#) (Peter Schwartz, Jay Ogilvy)

Συνθήκες:

Με αυτό το εργαλείο, δύο όροι είναι πολύ σημαντικοί:

- **Ο Χρόνος:** Η διαδικασία σεναρίου είναι χρονοβόρα. Για να γίνουν συζητήσεις σε βάθος, είναι απαραίτητο να υπάρχει διαθέσιμος χρόνος για να παραχθεί γνώση από τους συμμετέχοντες (φάση 1), για να αναπτύξουν και να επεξηγήσουν τα σεναρία (φάση 2) και για να αναλογιστούν στις συνέπειες των σεναρίων (φάση 3). Όταν ο χρόνος δεν είναι αρκετός, ο κίνδυνος είναι ότι δεν διατίθεται αρκετός χρόνος για τον αναστοχασμό (που είναι η σημαντικότερη φάση λαμβάνοντας υπόψη το στόχο του εργαλείου). Το χρονικό πλαίσιο μπορεί να συμπυκνωθεί (συνεδρίαση 2 ημερών) ή (κατά προτίμηση) να πραγματοποιηθεί καθ' όλη τη διάρκεια μιας πιο μεγάλης περιόδου με τέσσερις μισές ημέρες, που χωρίζονται μέχρι δύο ή τρεις εβδομάδες. Όταν ο διαθέσιμος χρόνος δεν είναι αρκετός, οι εναλλακτικές λύσεις που απαιτούν λιγότερο χρόνο είναι δυνατόν να πραγματοποιηθούν, αλλά με έκπτωση στην πληρότητα των αποτελεσμάτων. Βλέπε τις παραλλαγές που αναφέρονται πιο πάνω.

Η Ποιότητα του διευκολυντή: Η διαδικασία σεναρίου ζητά έναν ισχυρό διευκολυντή της διαδικασίας που να έχει την εμπειρία με τη μέθοδο σεναρίου και να μπορεί να υποστηρίξει και να καθοδηγήσει τις συζητήσεις προς την ανάπτυξη των σεναρίων (ειδικά τη συζήτηση για τον προσδιορισμό και την επιλογή των κατευθυντήριων δυνάμεων).

Υλικά:

- Η/Υ και βίντεο προβολέας για την εισαγωγική παρουσίαση του μελλοντικού σεναρίου και του ειδικού θέματος που έχει επιλεγεί για τη συνεδρία
- Πίνακας ή μεγάλο μπλοκ και μαρκαδόροι για την καταγραφή των αποτελεσμάτων των συζητήσεων
- Υλικά για την παρουσίαση του σεναρίου

Δυνατά & Αδύνατα σημεία:

Δυνατά:

Η μέθοδος σεναρίου δεν χρησιμοποιεί ως αφηγηρία το εδώ-και-τώρα, αλλά παρακινεί τη ενεργητική και χωρίς περιορισμούς σκέψη. Ανοίγει το μυαλό σε νέες σκέψεις που αρχίζουν από μια πιθανή μελλοντική κατάσταση (π.χ. 2015 ή 2020) και που λαμβάνουν υπόψη τις τάσεις και τις εξελίξεις στην ευρύτερη κοινωνία.

Η μέθοδος σεναρίου συνδυάζει μια πλούσια ποικιλία δραστηριοτήτων: εργασία σε ομάδες, συζήτηση, ανάλυση, έρευνα, δημιουργική σκέψη, παρουσίαση, αναστοχασμός. Η συζήτηση μπορεί να φθάσει σε ένα βάθος και μια ευρύτητα που επιτυγχάνεται σπάνια μέσα στις ομάδες των δασκάλων στα σχολεία. Η μέθοδος μπορεί να διευκρινίσει τις υποκείμενες αξίες και νοητικά πρότυπα των συμμετεχόντων. Επιπλέον, η μέθοδος είναι διασκεδαστική.

Αδύνατα σημεία:

Η μέθοδος είναι μάλλον χρονοβόρα. Το πρώτο μέρος (η φάση 1 και 2) είναι η εισαγωγή για τη φάση 3 η οποία είναι η πραγματική διαδικασία του αναστοχασμού στο θέμα της ποιότητας των εκπαιδευτικών. Αυτό το πρώτο μέρος θα μπορούσε να απαλειφθεί και να αντικατασταθεί από έτοιμα-σχεδιασμένα σενάρια, π.χ.

- [OECDs scenarios What schools for the future?](#)
- [GBNs scenarios for the future of public education](#)

Εντούτοις αυτό το πρώτο μέρος διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο στην ενίσχυση της κατανόησης των εξελίξεων στην κοινωνία και στην εκπαίδευση που επηρεάζουν τα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς, στη δημιουργία μιας κοινής κατανόησης και της αύξησης της δυνατότητας να γίνουν κτήμα τους μέσα από τα σενάρια.